

Nota voor Gedeputeerde Staten

Wonen en Leefomgeving

Onderwerp	Mededelingen portefeuillehouder inzake zeer zorgwekkende stoffen & inzake onderzoek cumulatie zeer zorgwekkende stoffen Chemelot
Documentnummer	DOC-00751372
Datum	13 februari 2025

0. Samenvatting

Voorgesteld wordt dat het College twee mededelingen portefeuillehouder stuurt:

- A. **Inzake zeer zorgwekkende stoffen:** Gedeputeerde Staten (GS) hebben Provinciale Staten (PS) toegezegd om in het eerste kwartaal van 2025 een mededeling portefeuillehouder te sturen over de inzet op de reductie van zeer zorgwekkende stoffen en het wettelijk stelsel (toezegging 9584).
- B. **Inzake onderzoek cumulatie zeer zorgwekkende stoffen Chemelot:** binnenkort verschijnt een onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) waarin een nieuw ontwikkelde methode wordt getest om de optelsom van luchtconcentraties van ZZS (cumulatie) bij vergunningverlening mee te kunnen nemen. Hiervoor doen ze een proef voor verschillende locaties in Nederland, waaronder Chemelot. In de voorgaande mededeling kondigt u aan dat u PS daarover informeert zodra dat onderzoek gepubliceerd is (naar verwachting in de tweede helft van maart). Aan het College wordt gevraagd om de portefeuillehouder te mandateren om deze mededeling te versturen zodra dit is gebeurd en daarbij een link naar het onderzoeksrapport toe te voegen.

A- Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Het ZZS-beleid heeft tot doel om schadelijke ZZS uit de leefomgeving te weren en bestaat uit drie beleidsterreinen: stoffenbeleid, emissiebeleid en afvalbeleid. De belangrijkste taken voor de provincie liggen binnen het emissiebeleid en daarnaast binnen het afvalbeleid. GS zijn daarin aangewezen als het bevoegd gezag van de 'complexe bedrijven', zoals complexe chemische bedrijven en afvalverwerkers. Bedrijven moeten maatregelen nemen om ZZS-emissies naar het milieu te voorkomen en als dat niet kan, dat zoveel mogelijk te beperken (minimalisatieplicht). Daartoe moeten vermijdings- en reductieprogramma's (VRP) worden opgesteld. De Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) zorgt voor de dagelijkse uitvoering van de wettelijke taken rondom deze bedrijven, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Het College heeft in de 'Modulaire aanpak concretiserend milieubeleid' het vermijden van ZZS in het leefmilieu tot één van de prioriteiten benoemd en heeft aangegeven hoe het de wettelijke taak voor ZZS intensiveert. In de mededeling portefeuillehouder is een overzicht gegeven van de concrete Limburgse inzet op een reductie van ZZS voor de komende periode. De genoemde instrumenten en acties zijn onderdeel van de modulaire aanpak van het concretiserend milieubeleid onder 'Reductie ZZS bij provinciale bedrijven', de 'Agenda bodem en ondergrond 2024-2030' en het 'Provinciaal Waterprogramma 2022-2027'.

Voor de actie 'extra toezicht op de verplichte VRP's' geeft de ODZL aan dat er tot dusver enkele van de VRP's zijn ingediend op een totaal van circa 125 VRP-plichtige bedrijven waarvan de

provincie het bevoegd gezag is. Voorgesteld wordt dat het College de ODZL de opdracht geeft om een plan van aanpak op te stellen met als doel dat alle VRP-plichtige bedrijven die nog geen VRP hebben ingeleverd dat binnen afzienbare tijd alsnog doen. Bijvoorbeeld door deze bedrijven aan te schrijven.

B- Onderzoek cumulatie zeer zorgwekkende stoffen Chemelot

Het RIVM test een nieuw ontwikkelde methode om de optelsom van luchtconcentraties van ZZS (cumulatie) bij vergunningverlening mee te kunnen nemen, de zogenaamde 'Hazard Index'. Hiervoor doen ze een proef voor verschillende locaties in Nederland, waaronder Chemelot. Deze meetgegevens zijn beschikbaar gesteld door de Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL).

Het RIVM concludeert dat de Hazard Index boven de afkapgrens van 1 komt op het meetpunt nabij Chemelot en dat het totale risico op kanker groter is dan het risiconiveau van 1 op de 10.000, dat gekoppeld is aan de individuele grenswaarden van deze ZZS (Maximaal Toelaatbaar Risiconiveau, MTR_{lucht}). Het RIVM benadrukt dat meer informatie nodig is over de blootstelling van omwonenden aan het mengsel om hun risico's te kunnen inschatten. Zo zullen de luchtconcentraties, in het algemeen, waarschijnlijk lager zijn op grotere afstand van het Chemelot-terrein.

In 2025 gaat het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) samen met het RIVM en andere stakeholders kijken naar de voor- en nadelen van een eventuele beleidsmatige toepassing van de Hazard Index-methode. Aan het College wordt voorgesteld om de Hazard Index als extra indicator te gaan gebruiken bij de uitvoering van de minimalisatieplicht door Chemelot. Het RIVM zal de uitkomst van het cumulatie-onderzoek ook meenemen in de verkenning naar de gezondheid rondom Chemelot. De verkenning is gestart en er is een begeleidingscommissie ingesteld. Aangegeven is dat PS op de hoogte worden gebracht zodra er nieuwe relevante informatie beschikbaar is, conform de Gewijzigde Motie 3015 Berghorst c.s.¹.

1. **Beoogd resultaat (output/outcome)**

A- Mededeling portefeuillehouder inzake zeer zorgwekkende stoffen:

- Uitvoeren van toezegging 9584 door PS te informeren over de inzet op de reductie van ZZS, waaronder de minimalisatieverplichting en het wettelijk stelsel.
- Een Collegebesluit om de ODZL de opdracht te geven om een plan van aanpak op te stellen met als doel dat alle VRP-plichtige bedrijven die nog geen VRP hebben ingeleverd dat binnen afzienbare tijd alsnog doen. Bijvoorbeeld door deze bedrijven aan te schrijven.

B- Mededeling portefeuillehouder inzake onderzoek cumulatie zeer zorgwekkende stoffen Chemelot:

- Het actief informeren van PS over de uitkomst van een onderzoek van het RIVM naar de cumulatie van ZZS nabij Chemelot.
- Een Collegebesluit om een nieuw instrument van het RIVM (Hazard Index) als extra indicator te gaan gebruiken bij de uitvoering van de minimalisatieplicht door Chemelot. Daarbij wordt de optelsom van ZZS inzichtelijk gemaakt.
- Het actief informeren van PS dat de gezondheidsverkenning Chemelot is gestart. Hiermee wordt verdere uitvoering gegeven aan Gewijzigde Motie 3015 Berghorst c.s.

¹ Motie 3015: <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/ac43c9ac-9fd5-4cd2-9d88-3576d2ab56a6>

2. Toelichting

A- Mededeling portefeuillehouder inzake zeer zorgwekkende stoffen

Wettelijk stelsel

ZZS zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, zich in de voedselketen ophopen of de voortplanting belemmeren. De hoofddoelstelling van het Europese en het Nederlandse ZZS-beleid is het weren van ZZS uit de leefomgeving zodat in 2050 nog slechts sprake is van verwaarloosbare risico's. Het ZZS-beleid is gericht op:

- Stoffen: de productie van, en handel in chemische stoffen,
- Emissies: uitstoot van ZZS uit een bron (zoals schoorsteen) naar lucht, water en/of bodem,
- Afval: afvalstoffen die ZZS bevatten.

Binnen deze drie beleidsterreinen zijn verschillende overheden verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering. Het Rijk is bevoegd gezag voor de uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van stoffen². De belangrijkste taken voor de provincie liggen binnen het emissiebeleid. Daarnaast heeft de provincie taken binnen het afvalbeleid. GS zijn aangewezen als het bevoegd gezag van de 'complexe bedrijven'. Dat zijn bedrijven die door aard en omvang grote gevolgen kunnen hebben voor de leefomgeving, zoals complexe chemische bedrijven en afvalverwerkers. De ODZL zorgt voor de dagelijkse uitvoering van de wettelijke taken rondom deze bedrijven in geheel Limburg, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

Voor het ZZS-emissiebeleid geldt dat bedrijven maatregelen moeten nemen om uitstoot naar het milieu te voorkomen en als dat niet kan dat zoveel mogelijk moeten beperken (minimalisatieplicht). Bedrijven moeten het bevoegd gezag hierover iedere vijf jaar informeren (informatieplicht) en moeten ook een 'vermijdings- en reductieprogramma' (VRP) opstellen. Daarnaast moet worden voldaan aan wettelijke grenswaarden voor emissie en immissie³ en moeten de 'Best Beschikbare Technieken' (BBT⁴) worden toegepast.

Inzet reductie ZZS

Het College heeft in het 'Concretiserend milieubeleid'⁵ het vermijden van ZZS in het leefmilieu tot één van de prioriteiten benoemd. Daarnaast is aangegeven hoe het de wettelijke taak voor ZZS intensificeert. De concrete Limburgse inzet op een reductie van ZZS voor de komende periode wordt hierna weergegeven. Deze inzet is bovenop de uitvoering van het reguliere VTH-instrumentarium op het gebied van ZZS. Deze instrumenten en acties zijn onderdeel van de modulaire aanpak van het concretiserend milieubeleid onder 'Reductie ZZS bij provinciale bedrijven' (1-3), de 'Agenda bodem en ondergrond 2024-2030'⁶ (4-5) en het 'Provinciaal Waterprogramma 2022-2027'⁷ (6).

1. Opdracht innovatief toezicht met een infrarood camera (OGI) door ODZL. Met een Optical Gas Imaging (OGI) camera kunnen diffuse emissies bij een bedrijfscontrole direct zichtbaar worden gemaakt,
2. Besluit over beleidsregel scherper vergunnen / omkeren bewijslast ter minimalisatie van ZZS,

² EU REACH-verordening: Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen

³ Immissie is de belasting die een ontvanger (bijvoorbeeld mens, natuurgebied) ontvangt van schadelijke stoffen door een bron

⁴ BBT zijn de meest doelmatige technieken/methoden om emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen

⁵ Mededeling portefeuillehouder inzake modulaire aanpak Concretiserend Milieubeleid, brief gedeputeerde Van Caldenberg van 8-10-2024 (GS DOC-00700043)

⁶ Informerend stuk inzake Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 en Actieprogramma bodem en ondergrond 2024, brief GS van 23-4-2024 (GS DOC-00644691)

⁷ G-21-037 Statenvoorstel inzake Provinciaal Waterprogramma 2022-2027, brief GS van 19-10-2021 (GS DOC-00188446)

3. Opdracht aan de ODZL voor extra toezicht op VRP's,
4. Inventariseren van de aanwezigheid van geprioriteerde ZZS en kennisontwikkeling over geprioriteerde ZZS,
5. Ontwikkelen van handelingsperspectieven van geprioriteerde ZZS,
6. Verbeteren van de vergunningverlening ten behoeve van opkomende antropogene stoffen⁸ in het (grond)water.

Ad 3) De ODZL geeft aan dat er tot dusver⁹ enkele VRP's zijn ingediend op een totaal van circa 125 VRP-plichtige bedrijven waarvan de provincie het bevoegd gezag is (de zogenaamde RIE4- en RIE5-bedrijven). De ODZL heeft aangegeven bedrijven daarom bij het reguliere toezicht te vragen naar de VRP's. Daarnaast wordt voorgesteld dat het College de ODZL de opdracht geeft om een plan van aanpak op te stellen met als doel dat alle VRP-plichtige bedrijven die nog geen VRP hebben ingeleverd dat binnen afzienbare tijd alsnog doen. Bijvoorbeeld door deze bedrijven aan te schrijven.

Opgemerkt moet worden dat daar waar het extra inzet van de ODZL betreft, bijvoorbeeld de (actie)punten 1 t/m 4, de financiële gevolgen daarvan onderdeel uitmaken van het 'Statenvoorstel structurele dekking opdracht Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2025 en verder'.

B- Mededeling portefeuillehouder inzake onderzoek cumulatie ZZS Chemelot Opzet onderzoek

Het RIVM test, in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), een door hen ontwikkelde methode om de optelsom van luchtconcentraties van ZZS (cumulatie) bij vergunningverlening mee te kunnen nemen, de zogenaamde 'Hazard Index'. Hiervoor doen ze een proef voor verschillende locaties in Nederland.

Het RIVM richt zich in het onderzoek op de immissietoets^{Error! Bookmark not defined.} voor lucht die onderdeel vormt van de vergunningverlening binnen het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). In de immissietoets wordt de berekende of gemeten concentratie van een stof nabij een bedrijf (op leefniveau) getoetst aan het bijbehorende MTR_{lucht} ¹⁰. In dit onderzoek wordt met de Hazard Index-methode getoetst of, op basis van de gemeten concentraties van de individuele stoffen, het *mengsel* van de stoffen ook aan de immissietoets zou voldoen.

Het RIVM benadrukt dat de Hazard Index-methode op dit moment (nog) geen beleidsmatige of juridische status heeft binnen het VTH-stelsel in Nederland. De huidige immissietoets kent een 'stof-per-stof' benadering: de stoffen worden enkel individueel getoetst aan hun MTR_{lucht} . Binnen het Nederlandse wettelijke stelsel worden alle waarden onder het MTR als een aanvaardbaar risico geaccepteerd.

Metingen ODZL

In het RIVM-onderzoek zijn ook meetgegevens van de ODZL meegenomen van meetlocatie Vouershof in Geleen, nabij site Chemelot. Het betreft de stoffen monovinylchloride, 1,3-butadien en benzeen. De ODZL voert deze immissiemetingen uit in opdracht van de provincie, als onderdeel van de wettelijke VTH-taken.

⁸ Antropogene stoffen zijn stoffen die niet van nature voorkomen, maar door de mens op synthetische wijze zijn vervaardigd

⁹ Stand van zaken eind januari 2025

¹⁰ Het maximaal toelaatbaar risiconiveau (MTR) is de concentratie van een stof in water, sediment, bodem of lucht waar beneden geen negatief effect is te verwachten

Het College heeft PS in maart 2024 geïnformeerd over deze ZZS-metingen via een mededeling portefeuillehouder¹¹. Uit de metingen bleek destijds dat de jaargemiddelde concentraties van 1,3-butadieen in 2020 en in 2021 het MTR_{lucht} benaderden, maar niet overschreden. De ODZL heeft vervolgens intensief contact gehad met de betreffende bedrijven en er zijn maatregelen getroffen. Uit het bijgevoegde meetrapport blijkt dat de immissieconcentratie 1,3-butadieen voor het jaar 2024 weer op het lagere niveau van 2022 lag.

Uitkomsten onderzoek

Het RIVM concludeert dat de Hazard Index boven de afkapgrens van 1 komt op het meetpunt nabij Chemelot, met uitzondering van het jaar 2022. Dit als gevolg van de gezamenlijke blootstelling aan de ZZS monovinylchloride, benzeen en 1,3-butadieen. Een overschrijding van de afkapgrens van 1 betekent volgens het RIVM dat het totale risico op kanker groter is dan het risiconiveau van 1 op de 10.000, dat gekoppeld is aan een MTR_{lucht}. Het RIVM benadrukt dat meer informatie nodig is over de blootstelling van omwonenden aan het mengsel om hun risico's te kunnen inschatten. Zo zullen de luchtconcentraties, in het algemeen, waarschijnlijk lager zijn op grotere afstand van Chemelot.

Vervolg

In 2025 gaat het Ministerie van I&W samen met het RIVM en andere stakeholders kijken naar de voor- en nadelen van een eventuele beleidsmatige toepassing van de Hazard Index-methode. Het RIVM zal de uitkomst van het cumulatie-onderzoek ook meenemen in de verkenning naar de gezondheid rondom Chemelot¹². Deze verkenning wordt in 2025 uitgevoerd en het Ministerie van I&W heeft een begeleidingscommissie ingesteld waarin de gemeenten, de ODZL, het Waterschap Limburg, de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (agendalid), de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Zuid-Limburg en de provincie zijn vertegenwoordigd. Het RIVM houdt daarnaast Chemelot en omwonenden op de hoogte van de voortgang van de verkenning. Aan het College wordt voorgesteld om de Hazard Index als extra indicator te gaan gebruiken bij de uitvoering van de minimalisatieplicht door Chemelot.

3. Bestuurlijke aandachtspunten

B- Mededeling portefeuillehouder inzake onderzoek cumulatie ZZS Chemelot

Het RIVM concludeert dat de Hazard Index boven de afkapgrens van 1 komt op het meetpunt nabij Chemelot en dat het totale risico op kanker groter is dan het risiconiveau van 1 op de 10.000, dat gekoppeld is aan de individuele grenswaarden van deze ZZS (Maximaal Toelaatbaar Risiconiveau)

Er kunnen zorgen ontstaan over de uitkomst van dit onderzoek ondanks dat het RIVM heeft aangegeven dat meer informatie nodig is om risico's voor omwonenden te kunnen inschatten, het cumulatie-onderzoek wordt meegenomen in de gezondheidsverkenning Chemelot en de gemeten individuele ZZS-immissies rondom Chemelot voldoen aan de wettelijke vereisten.

4. Lobby - aspecten

Niet van toepassing

¹¹ Mededeling portefeuillehouder inzake immissies Chemelot, brief gedeputeerde Van Caldenberg van 5-3-2024 (GS DOC-00621125): <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/e6f2e462-5e2a-45cb-b41c-3bee79f22d60>

¹² Mededeling Portefeuillehouder inzake stand van zaken gezondheidsonderzoek Chemelot, brief gedeputeerde Van Caldenberg van 4-6-2024 (GS DOC-00658408): <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/8d3674d4-2051-4cbc-bded-e09969790b8b>

5. **Relatie met Programmabegroting**
Programma: 4.2 gezond en veilig leefmilieu
6. **Juridische aspecten**
Niet van toepassing
7. **Inkoop- en aanbestedingsaspecten**
Niet van toepassing
8. **Financiële en cofinancieringsaspecten**
Daar waar het extra inzet van de ODZL betreft, bijvoorbeeld de (actie)punten 1 t/m 4, maken de financiële gevolgen daarvan onderdeel uit van het 'Statenvoorstel structurele dekking opdracht Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2025 en verder'.
9. **Relatie met aanpak coronacrisis**
Niet van toepassing
10. **Arbeidsmarktbeleid**
Niet van toepassing
11. **Effecten op CO₂ en stikstof emissies (effecten op klimaat en biodiversiteit/beschermde natuur)**
Niet van toepassing
12. **Digitalisering & data governance**
Niet van toepassing
13. **Formatieve aspecten**
Niet van toepassing
14. **Samenwerking/afstemming andere clusters**
De mededelingen portefeuillehouder zijn opgesteld door het cluster Wonen en Leefomgeving in afstemming met de clusters Ruimte, Natuur en Water, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Algehele Juridische Zaken en Programma en Projecten en de Omgevingsdienst Zuid-Limburg.
15. **Voorstel:**
 1. Instemmen om de ODZL de opdracht te geven om een plan van aanpak op te stellen met als doel dat alle VRP-plichtige bedrijven die nog geen VRP hebben ingeleverd dat binnen afzienbare tijd alsnog doen. Bijvoorbeeld door deze bedrijven aan te schrijven.
 2. Instemmen met bijgevoegde mededeling portefeuillehouder inzake zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en deze te sturen aan Provinciale Staten.
 3. Instemmen om een nieuw instrument van het RIVM (Hazard Index) als extra indicator te gaan gebruiken bij de uitvoering van de minimalisatieplicht door Chemelot (optelsom van ZZS),
 4. Instemmen met bijgevoegde mededeling portefeuillehouder inzake onderzoek cumulatie zeer zorgwekkende stoffen Chemelot en bijlage en deze te sturen aan Provinciale Staten nadat het RIVM-onderzoek is gepubliceerd. Aan het College wordt gevraagd om de portefeuillehouder te

mandateren om deze mededeling te versturen zodra dit is gebeurd en daarbij een link naar het onderzoeksrapport toe te voegen.